

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum amare sit magis proprium charitatis, quàm amari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

¶ Per sepe secundū, quod quia in hac re- sponse non solum charitati tribuitur magis amare, quam amari, utendo doctri- na corporis articuli: sed alia fit compas- sio. Et maioris ad mi- norum charitatem se- cundum magis, & minus amare, dicen- do, quod maior chari- tas facit magis ama- tes. Et merito adun- dum est hoc, quia si propinquit est chari- tas amare, consequens est, ut maior charitas facit magis amare, & maxima maxime amare faciat, iuxta re- gulam. Sicut si impli- ceter ad simpliciter, ita magis ad magis, &c. Et hoc quidem absolute uersum est respectu forma- tis obiecti charitatis, quod est Deus, ut pa- ter: sed respectu se- cundari obiecti, hoc est, proximi, limita- tur in litera hac adie- ctione, scilicet: secun- dum proportionem amari: & intendit, quod perfectior chari- tas magis diligit proximum secundū proportionem, qua proximus ille est dili- gendus, quam perfe- ctior charitas diligit proximum secundū ipsius proximi pro- portionem: & hoc dicitur, quod perfectior magis quam imperfe- ctior diligit proximi amata amabili- tate proximi, quod declaratur in litera postea duobus, alio- rum perfectioris, alio- rum imperfectioris cha- ritatis. Constat, quod perfectior est melior, & magis amabilis: & imperfectior minus bonus, ac minus ama- bilis. In amore autē magis honorum hec est differentia quod minus bonus amatur a perfectiori, quam si amabilis est, quia charitas perfectior non solum adequat, sed excedit bonita- tem minus boni. Me- lior autem non ama- tur ab imperfectio- re, quantum amabi- litate: quia charitas imperfectior non a- dequat bonitatem meliorem. Ex hoc er- go, quod perfectior amat minus bonum, quantum amabile ē, & imperfectior nō, & perfectior nō, & amant meliorem: quantum amabilis ē,

¶ Sexto, Vtrum eius dilectio ha- beat modum. ¶ Septimo, Quid sit melius, utrum diligere amicum, uel diligere ini- micum. ¶ Octauo, Quid sit melius, utrum diligere Deum, uel proximum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum charitatis sit magis proprium amari, quam amare.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod charitatis sit magis proprium amari, quam ama- re. Charitas enim in melioribus mel- lior inuenitur: sed meliores debent magis amari. ergo charitatis ma- gis est proprium amari. ¶ 2. Præter illud, quod in pluribus in- uenitur, uidetur esse magis conue- niens naturæ, & per consequens me- lius: sed sicut dicit Philo. 8. Eth. Multi magis uolunt amari, quam ama- re, semperque amatores adulariōis sunt multi. ergo melius est amari, quam amare, & per consequens ma- gis conueniens charitati. ¶ 3. Præter quod unum quodque, & illud magis: sed homines pro hoc quod amantur, amat. Dicit enim Aug. in li. 2. de Catechizandis rudibus, quod nulla est maior prouocatio ad amandum, quam præuenire a- mandū. ergo charitas magis consi- stit in amari, quam in amare.

SED CONTRA est, quod Philo. dicit in 8. Ethic. quod magis exi- stit amicitia in amare, quam in ama- ri: sed charitas est amicitia quædam. ergo charitas magis consistit in a- mare, quam in amari.

RESPON. Dicendum, quod amare conuenit charitati, in quantum est chari- tas. Charitas enim cum sit uirtus quædam, secundum suam essentiam ha- bet in clinationem ad propriū actū. Amari autem non est actus chari- tatis ipsius qui amatur, sed actus charitatis eius qui amat. Amari au- tem competit ei secundum eōdem rationem boni, prout scilicet ad eius bo- num alius ad actū charitatis mo- uetur. Unde manifestum est, quod cha- ritati magis conuenit amare, quam amari. Magis enim conuenit uni cuique, quod conuenit ei per se, & substantia- liter, quam quod conuenit ei per aliud. Et huius duplex est signū. Primum quidem, quod amici magis laudantur ex hoc, quod amant, quam ex hoc, quod amantur: quoniam si non amant, & amantur, uituperantur. Secun- do, quia matres, quæ maxime amant, plus querunt amare, quam amari. Quædam enim ut Philo. dicit in eodem libro, filios suos dant nutri- ci, & amant quidem. Remari autē

non querunt, si non contingat. AD PRIMUM ergo dicendum, quod meliores, ex eo quod meliores sunt, sunt magis amabiles: sed ex eo, quod in eis est perfectior charitas, sunt magis amantes, secundum tamē proportionem amati. Non enim melior minus amat id, quod in- fra ipsum est, quam amabile sit: si- cut si ille, qui est minus bonus, non attingit ad amandum melio- rem quantum amabilis est.

AD SECUNDUM dicendum, quod sicut Philo. dicit ibidem, ho- mines uolunt amari, in quantum uolunt honorari. Sicut enim honor- exhibitur alicui, ut quoddam testi- monium boni in ipso qui hono- ratur, ita per hoc, quod aliquis amatur, ostenditur in ipso esse aliquid bonum, quia solum bonū amabile est. Sic ergo amari, & honorari querunt homines pro alio, scilicet ad manifestationem boni in amato existens. Amare autē querunt charitatem habentes se- cundum se, quasi ipsum sit bonū charitatis: sicut & quilibet actus uirtutis, est bonum uirtutis illius. Unde magis pertinet ad charita- tem, uelle amare, quam uelle amari.

AD TERTIUM dicendum, quod pro amari aliqui amant, non ita quod amari sit finis eius, quod est ama- re: sed eo, quod est uia quædam ad hoc inducens, quod homo amet.

ARTICVLVS II.

Vtrum amare, secundum quod est actus charitatis, sit idem quod beneuolentia.

AD SECUNDUM sic proce- ditur. Videtur, quod amare secundum quod est actus charita- tis, nihil sit aliud, quam beneuo- lentia. Dicit enim Philo. in 2. Rhetoricæ, quod amare est uelle alicui bonum: sed hoc est beneuo- lentia. ergo nihil aliud est actus cha- ritatis, quam beneuolentia. ¶ 2. Præter. Cuius est habitus, eius est actus: sed habitus charitatis est in potentia uoluntatis, ut supra dictum est: ergo et actus charita- tis est actus uoluntatis: sed non est nisi in bonum tendens, quod est beneuolentia. ergo actus charita- tis nihil aliud est, quam beneuo- lentia.

¶ 3. Præter. Philo. in 9. Eth. ponit quinque ad amicitiam pertinen- tia, quorum primum est, quod homo uelit amico bonum: secun- dum est, quod uelit ei esse, & uitere: tertium est, quod ei delectabiliter con- uat: quartum est, quod eadē eligat: quintum est, quod ei cōdolet & cō- gaudeat. sed prima duo ad bene-

manifestum est, quod perfectior magis amat secundum pro- portionem amati, hoc est, magis quam imper- fectior: autem amabi- litate obiecti. ¶ In eodem arti. in re- sponse ad primum aduertit, quod cum in litera dicitur, quod amari queritur eadem ratione, qua queritur honorari, scilicet ut manifestatiuum boni proprii, non est intelligendum, quod: hæc sit per se ratio appetitus eius, quod est amari: quoniam hoc falsum est. Amari enim per se ordinatur ad habendum id, quod bono proprio iustus debetur ab alio: amatum enim ad intima penetratur: sed intel- ligendum est, quod hæc est ratio quare communiter ab hominibus homines appetunt amari. Sic enim directe respon- det argumento de ac- cidente, ut in plu- ribus.

¶ Super quæstia. uiginti septima articulo secundum.

IN art. 2. duo nota da occurrunt. Pri- mo, diuersa differen- tia beneuolentia ab amore actuali in parte sensitiua, & in parte intellectiua. Nam ab illo ex communi- bus omni passioni ac- tuali. scilicet cum impetu, & ex propriis passio- nis amoris actualis, scilicet non subiecto ex- hortat, totaliter distin- guitur. Ab isto autem ex una tantum condi- tione discernitur, scilicet ex hoc, quod amor exigit unionem quam non exigit beneuolentia, sed indu- dit illam. Et ideo actus dilectionis, charitatis claudit in se beneuo- lentiam. Est enim a- mor amicitia, & ad- dit, ut in litera dicitur. Ex his autem non accipias, quod bene- uolentia est propria uoluntatis: sed quod sicut in parte sensitiua in- uenitur participatio amoris amicitia, a for- tiori inueniri potest beneuolentia que mi- nus importat, quam amor amicitia. Nec contra hoc militat res- nes in lra ex Arist. al- late: quoniam afferunt ad cōcludendam sepa- rationem beneuolē-

3. di. 27. q. 1. ar. 1. cor. & ad 2.

Lib. 2. c. 4. in prin. tom. 6.

q. 24. art. 1.

Lib. 9. ca. 1. tom. 5.